

ЗОНА ЛІСОСТЕПУ

Підготував:
Студент 21-3 групи
Потапчук Тарас

План - характеристики природної зони

- Географічне положення
- Рельєф
- Клімат
- Внутрішні води
- Ґрунти
- Рослинний світ
- Тваринний світ
- Фізико-географічні краї
- Вплив господарської діяльності людини на природу лісостепу.

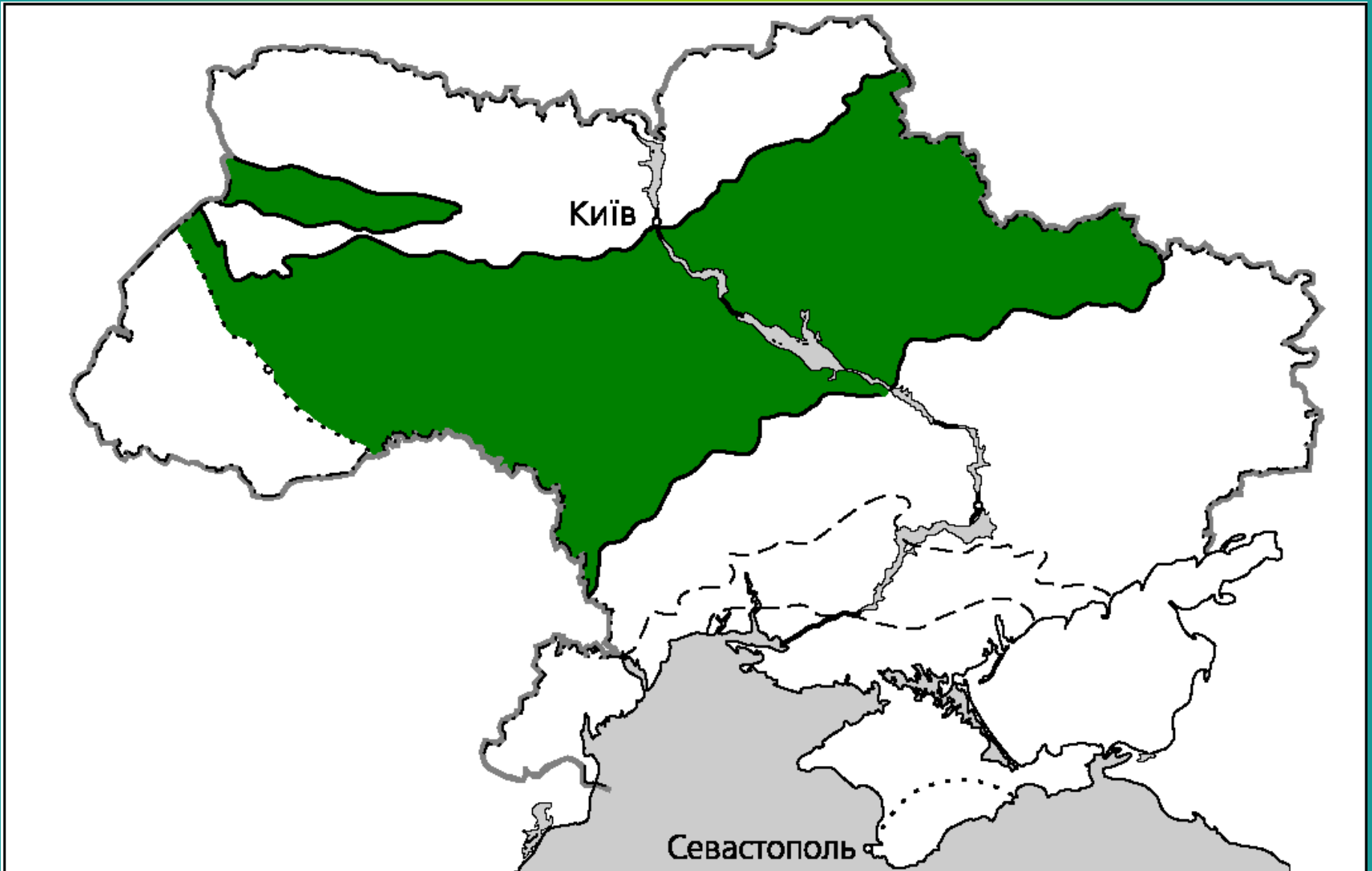

ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ

Лісостепова зона простяглася від Прикарпаття до Середньоросійської височини. Північна межа (із Поліссям) проходить поблизу Львова, Шепетівки, Житомира, Києва, Ніжина, Глухова, а південна — по лінії Ананьїв — Знам'янка — Олександрія — Красноград — Балаклія — Куп'янськ.

Межі лісостепової зони

Рельєф

Рельєф території різноманітний. На правобережжі розташовані Волино-Подільська та Придніпровська височини із плоскими та хвилясто-горбистими поверхнями (плато), які по берегах річок розчленовані балками і ярами.

Клімат

Клімат Лісостепу помірно теплий, із достатнім і постійним зволоженням на заході й нестійким — на сході. Січневі температури із заходу на схід змінюються від -5 до -8 °С, липневі від $+18$ до $+22$ °С. Річна кількість опадів зменшується із заходу на схід з 500 — 750 до 450 мм. Найбільше опадів (65 — 75 %) буває влітку. Коефіцієнт зволоження змінюється від $2,8$ (Львів), $2,0$ (Хмельницький) до $1,4$ — $1,2$ на півдні. Співвідношення тепла і вологи в лісостеповій зоні сприятливе для вирощування різноманітних сільськогосподарських культур.

Внутрішні води

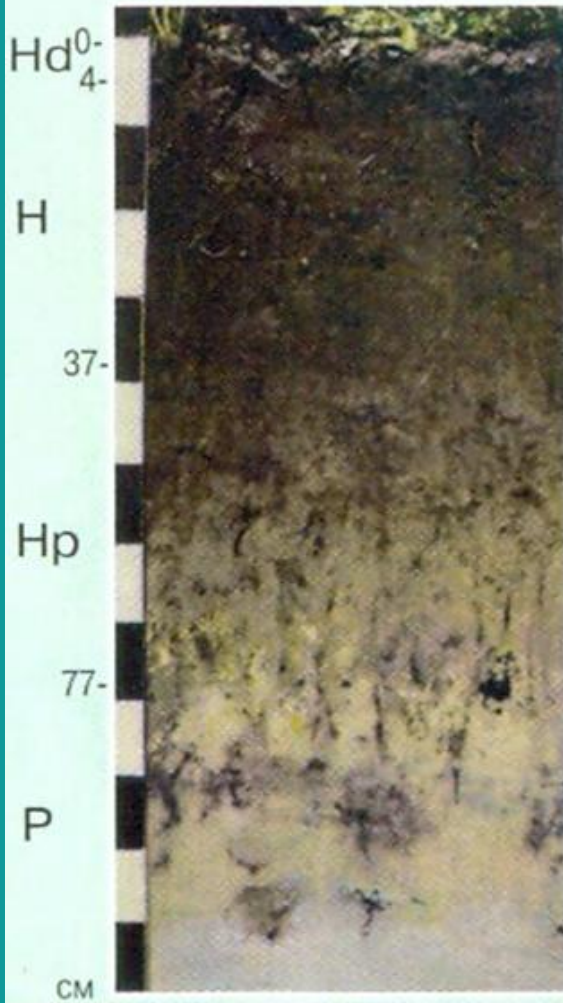
Зону перетинають річки басейнів Дністра, Південного Бугу, Дніпра, Сіверського Дінця. Густота річкової мережі зменшується із заходу на схід.

Ґрунти

Поширеними ґрунтами в Лісостепу є мало- і середньогумусні типові чорноземи, опідзолені чорноземи і темно-сірі ґрунти, сірі та ясно-сірі лісові ґрунти. На терасах Дніпра трапляються солонцюваті ґрунти, солонці та солончаки, в річкових долинах — лучні, дернові та болотні ґрунти.

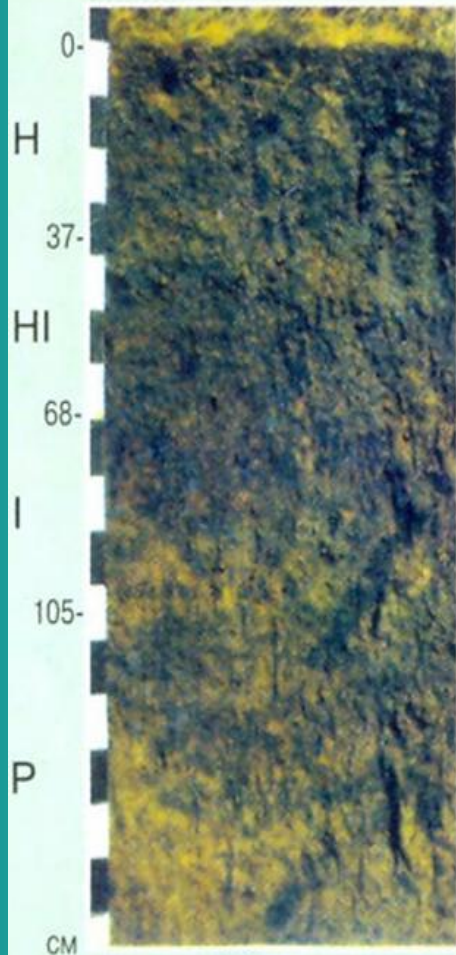

ЛУЧНІ

- **Лучні ґрунти** поширені переважно в південній частині Волинського Полісся, в межах Волинської височини в долинах Західного Бугу, Турії, Стоходу та Стиру на алювіальних відкладах легкосуглинистого, рідше супіщаного, механічного складу. Лучні ґрунти утворились в умовах надмірного зволоження підґрунтовими та річковими водами, тобто належать до гідроморфних ґрунтів. Перезволоження проявляється в оглеєнні материнської породи, іноді нижньої частини перехідного горизонту.

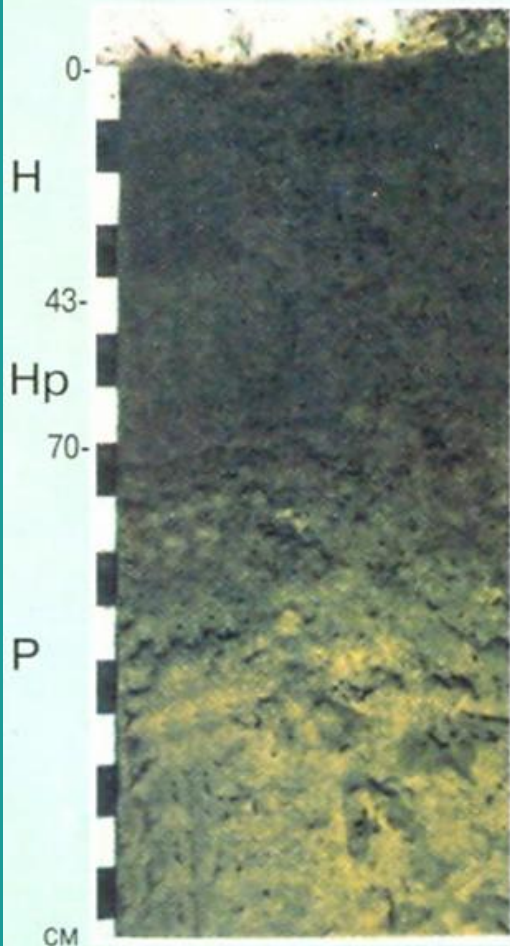
СІРІ ЛІСОВІ

- **Сірі лісові ґрунти** - тип ґрунтів, що формуються головним чином під лісами (переважно листяними) з трав'янистим покривом в умовах континентального, помірно вологого клімату. Утворюються на лесовидних покривних суглинках, карбонатних моренах і інших материнських породах, зазвичай багатих кальцієм, при промивному водному режимі. Сірі лісові ґрунти — кислі в більшій частині профілю і лужні і нейтральні в нижній частині В. Вони володіють відносно хорошими фізичними властивостями, біологічно активні, і родючі.

ЧОРНОЗЕМИ ТИПОВІ

зем — тип ґрунту, що розвивається в умовах суббореального слабоаридного клімату з добре вираженою сезонною контрастністю під степовою і лучно-степовою рослинністю на пористих карбонатних породах — лесах і лесовидних суглинках. Чорноземи поширені переважно на платформних рівнинах, але зустрічаються також островами серед інших ґрунтів в міжгірських западинах, улоговинах і на слабо еродованих схилах гірських систем. Формування чорноземів обумовлено особливостями біологічного кругообігу — великою кількістю хімічних елементів, які залучаються у щорічні процеси утворення і трансформації органічної речовини, надходженням основної маси органічних решток всередину ґрунту, активною участю в розкладанні рослинних решток бактерій, актиноміцетів, безхребетних .

РОСЛИННИЙ СВІТ

Рослинність представлена лісовими і степовими видами. Лісистість території більша у західній частині; там вона досягає 15% (середня лісистість — 12%). Лісоутворюючими породами зони є дуб, граб, бук, клен, липа. У заплавах рік ростуть берест, вільха, верба. На піщаних берегах Дніпра і Південного Бугу ростуть соснові ліси. Степова природна рослинність (різнотрав'я) збереглася на схилах балок, берегах рік. Основні площі степових ділянок розорані і зайняті різноманітними сільськогосподарськими культурами (пшениця, ячмінь, овес, гречка, цукрові буряки, картопля, овочеві культури та ін.).

Овес

Ячмінь

Клен

Верба

Липа

Бук

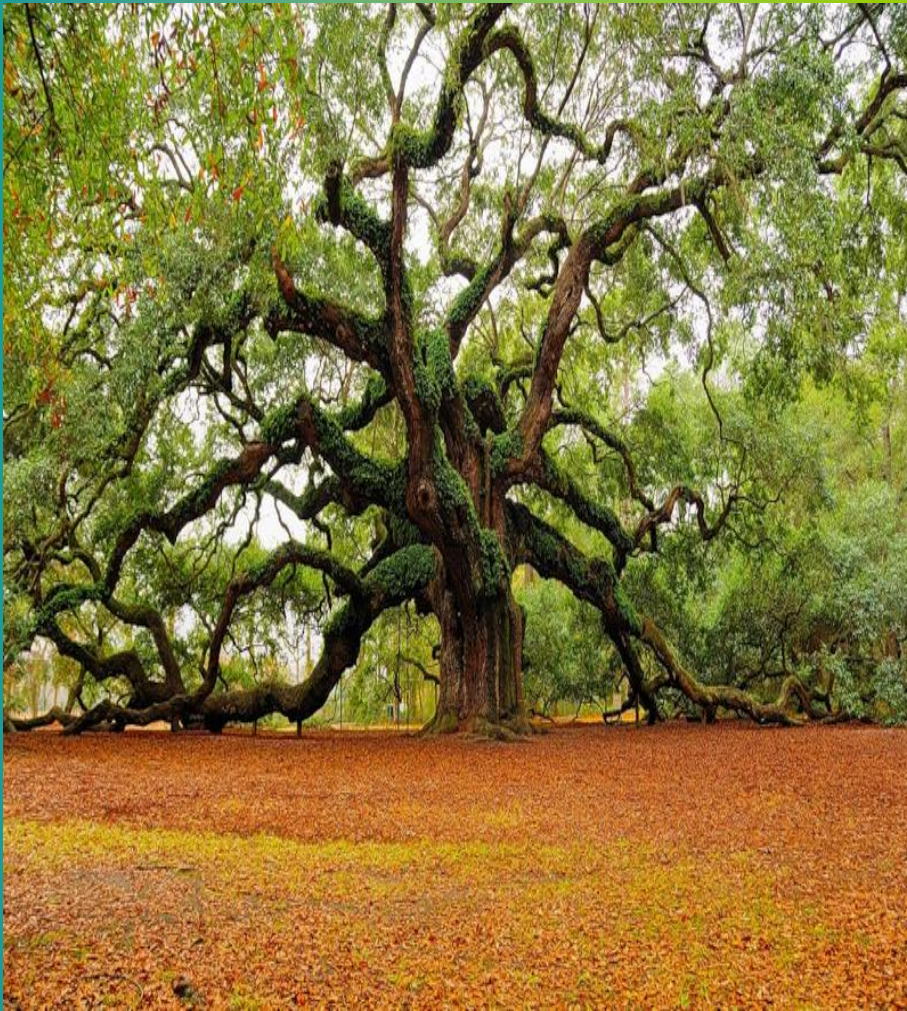

Ділянки лісостепу

Які види дерев зображені на ілюстрації ?

Плоди яких дерев зображенні на ілюстрації?

Лучні степи: сон чорний, ковила, папороть

Водяна рослинність

Тваринний світ

Тваринний світ зони представлений лісовими та степовими видами. Тут живуть дикі кабани, козулі, олені, зайці, білки, куниці, тхори, полівки, лисиці, вужі, багато птахів — дятли, сови, жайворонки, лелеки, куріпки, дрозди та ін.

Жайворонек

Дятел

Лисиця

Заєць

Тваринний світ

Козулі

Олень

Фізико-географічні краї

Внаслідок неоднакової висоти поверхні, помітних відмінностей у кліматі, ґрунтах і рослинному світі в різних частинах зони виділяють фізико-географічні краї —
Західноукраїнську, Дністровсько-Дніпровську,
Лівобережно-Дніпровську і Середньоросійська височинна провінція.

Фізико – географічне районування

Охорона

Для збереження цінних об'єктів природи, рідкісних видів рослин і тварин у зоні створено природні національні парки «Подільські Товтри», Яворівський, заповідники — «Розточчя», «Медобори», «Канівський».

Подільські Товтри національний природний парк (Хмельниччина)

Товтри - це залишки узбережних рифів, витягнених паралельно давній береговій лінії.

Аналогів у світі немає, але подібні за геологічними структурами скелясті гряди є у Великобританії та США...

Національний природний парк „Подільські Товтри” створено Указом Президента України від 27.06.1996 року з загальною площею 261316 гектарів.

Товтри – це місцева назва скелястої дугоподібної гряди, висота якої в межах парку сягає в середньому 400 метрів над рівнем моря.

Подільські Товтри відзначаються геологічною будовою, рідкісною і невластивою рівнинно-платформенним областям. У цьому сенсі вони являють собою сукупність викопних рифових споруд узбережжя бар'єрного характеру, що утворилися у мілководних міоценових морях. Рифи складені мшанковими, мембранопоровими та черепашковими вапняками. Поверхня рифової гряди, завдяки денудаційним процесам, загалом позбавлена молодших відкладень і тому нерівності поверхні рифових споруд різко виділяються у рельєфі скелястими і карстовими формами земної поверхні, які мають надзвичайно мальовничий вигляд.

Подільські Товтри відзначаються геологічною будовою, рідкісною і невластивою рівнинно-платформенним областям. У цьому сенсі вони являють собою сукупність викопних рифових споруд узбережжя бар'єрного характеру, що утворилися у мілководних міоценових морях. Рифи складені мшанковими, мембраннопоровими та черепашковими вапняками. Поверхня рифової гряди, завдяки денудаційним процесам, загалом позбавлена молодших відкладень і тому нерівності поверхні рифових споруд різко виділяються у рельєфі скелястими і карстовими формами земної поверхні, які мають надзвичайно мальовничий вигляд.

Придністровська частина Подільських Товтр відрізняється деякими особливостями: вона сильно і доволі густо розчленована глибокими каньйоноподібними долинами лівих притоків річки Дністер. Долини мають глибину до 200 м, круті схили та вузьке дно. Вивірені та розмиті вапняки, які відслонюються на схилах долин, утворюють екзотичні скелі різної форми - колони, стовпи, гігантські гриби або хаотичні нагромадження брил та валунів. На теренах Об`єкту встановлено і експлуатується кілька джерел мінеральних вод різних типів, які мають лікувальні властивості.

Товтровий кряж багатий карстовими формами. Тут зрідка трапляються і печери, наприклад: Кармалюкова печера у с. Привороття, проте у кряжі переважають дрібні карстові форми: тріщини, борозни, комірки, лійки, карри, які утворюють на головному кряжі Товтрового масиву іноді справжні карстові поля.

Мікроклімат Кам'янецького Придністров'я формується Товтровим кряжем та каньйонами Дністра з притоками, тому тут створилися особливі умови для збереження рідкісних і реліктових рослин, серед яких - більшість лікарських.

Парк репрезентує один з трьох найкрупніших центрів ендемізму в Україні (два інші - півострів Крим та Карпати) – тут сконцентровано найбільше серед природоохоронних територій країни число ендеміків і реліктів.

Рослинний і тваринний світ

У межах парку росте майже 1700 видів рослин, з яких близько 300 - ендемічні та субендемічні подільські види, а також реліктові та рідкісні рослини, що загалом є унікальним набором генофонду. У складі фауни на території парку та суміжних районів лівобережжя Дністра є всі характерні представники цієї зони. Фауна налічує 55 видів ссавців, 214 — птахів, 10 — плазунів, 11 - земноводних та низку видів безхребетних тварин, які ще потребують детальних досліджень.

Цінність природного парку

Наявність на території парку старих лісових масивів, відкритих крутосхилів та карстових печер сприяє поширенню тут хижих птахів та кажанів. До Червоної книги України занесено 60 видів рослин (всі судинні) та 85 тварин (з них 14 – ссавців, 26 – птахів та 45 – комах).

Велику цінність і значимість для рекреаційного господарства Національного природного парку "Подільські Товтри" складає запас мінеральних вод (що вже сьогодні дав можливість формування ефективного профілактично-лікувального комплексу на базі мінеральної води типу "Нафтуся", содові води типу "Миргородська", мінеральних вод з унікальними терапевтичними ефектами, різноманітними розсолами з підвищеною концентрацією броду, йоду та інше).

Фото - Новосад В.В.